

Cultuurtoerisme in de IJsseldelta

Bezinnen en kansen zien; De betekenis van cultureel erfgoed

Vera Bout & Madeleine Hampicke

Hoger Toeristisch en Recreatief Onderwijs

30 juni 2011

Saxion

Kenniscentrum Hospitality

Handelskade 75

7417 DH Deventer

E: kenniscentrumhospitality@saxion.nl

W: www.saxion.nl/hospitality

Copyright © 2011 Saxion. Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen of op enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Kom verder. Saxion.

Aanleiding van het onderzoek

Het onderzoek dat is uitgevoerd heeft geleid tot een rapport om de betekenis van cultureel erfgoed onder bezoekers en bewoners in de regio IJsseldelta in kaart te brengen met als ultiem doel, het cultuurtoerisme in de regio IJsseldelta te bevorderen. Doordat cultuurtoerisme een snel groeiende economische sector is, is het van essentieel belang voor de economische en toeristische positie van Nederland.

Het onderscheidend vermogen van een regio bepaalt het succes op de toeristische markt. Cultuur kan daarbij een relevante rol innemen door het geven van identiteit en een uniek karakter aan een regio. De gastvrijheidsbranche en de vrijetijdseconomie in de IJsseldelta zijn op dit moment nog beperkt bezig met het onderwerp cultuurtoerisme en er wordt relatief weinig gedaan met de mogelijkheden die de IJsseldelta op het gebied van cultuur en geschiedenis te bieden heeft.

De focus van dit vraagstuk lag dan ook op het in kaart brengen van de betekenis van cultureel erfgoed onder bezoekers en bewoners in de regio IJsseldelta om de Provincie Overijssel bewust te laten worden van de kansen die het cultureel erfgoed in de regio te bieden heeft.

Tijdens het onderzoek is gebleken dat het begrip betekenis van cultureel erfgoed moeilijk te definiëren valt. Daarom is aan de hand van wetenschappelijke literatuur en bronnen gekozen voor diverse waarden die de betekenis van cultureel erfgoed onder de bezoekers en bewoners doormiddel van kwantitatief en kwalitatief veldonderzoek onderzocht. De waarden die zijn gebruikt, zijn: gebruikswaarden, narratieve waarden, toe-eigeningswaarde en belevingswaarde.

Theoretische achtergrond

Cultuurtoerisme is evenals het begrip betekenis een erg breed en complex begrip. Munsters (2007) splitst cultuurtoerisme op in ruime en enge zin. Bij Cultuurtoerisme in ruime zin is cultuur in de brede betekenis van het begrip een van de toeristische attractiefactoren. Bij Cultuurtoerisme in enge zin gaat de interesse van de toerist uit naar beeldende kunst of andere kunstuitingen. Hierbij kan gedacht worden aan een bezoek aan een monumentale stad, kathedraal of kunstmuseum maar ook aan een concert en theaterfestival. Ook een georganiseerde bedevaarts reis door Mekka valt onder deze vorm van cultuurtoerisme. Richards (2007) geeft aan dat een belangrijk punt wat betreft cultuurtoerisme is dat niet alle mensen die cultuur bezoeken daadwerkelijk toeristen zijn. De binnenlandse markt, oftewel de bewoners, zijn van groot belang voor de meeste cultuurtoeristische attracties. Een van de belangrijkste redenen van de groei van cultuurtoerisme is dat mensen steeds hoger opgeleid zijn. De cultuurtoeristen in het bijzonder zijn erg hoog opgeleid (Richards, 2007). Het marktsegment van cultuurtoeristen kan worden omschreven als consumenten die toeristische attracties en evenementen van culturele aard (willen) bezoeken. Deze consumenten willen iets zien, iets beleven en vaak ook iets leren.

Cultureel erfgoed is een heel breed begrip. Er zijn een aantal soorten erfgoed waaronder materieel en immaterieel erfgoed. Deze twee begrippen worden binnen de cultuursector vaak gebruikt om een onderscheid te maken tussen de verschillende soorten erfgoed.

De betekenis van cultureel erfgoed volgens Unesco (2011) is onze erfenis uit het verleden, dat geen wat we per dag beleven en wat we doorgeven aan onze toekomstige generaties.

Onderzoeksmethodiek

Er is gekozen voor een tweedelig onderzoek bestaande uit deskresearch en een survey. Een begrippenkader heeft bijgedragen aan het uiteenzetten van diverse belangrijke begrippen ter ondersteuning van het onderzoek. De onderzoeksstrategie die is toegepast is de survey. De survey is gekozen omdat deze wordt gekenmerkt door het trekken van een steekproef, eenvoudig toepasbaar is en geschikt is voor de statistische analyse (Schreuder Peters, 2005) (Burns & Bush, 2006). De reden waarom voor deze onderzoeksstrategie is gekozen is omdat door middel van dit type onderzoek een grote groep mensen ondervraagd kon worden. De waarnemingsmethode waarvan gebruik is gemaakt is de ondervraging doormiddel van een schriftelijke (begeleide) vragenlijst. De ondervraging heeft plaatsgevonden door een survey onder de steekproef af te nemen. Doormiddel van strategische locaties bij onder andere diverse musea, evenementen en historische binnensteden zijn de juiste respondenten ondervraagd doormiddel van de survey. Het type vragen dat aan bod kwam waren zowel kwantitatief als kwalitatief. Het visitor journey model van Lane (2003) en Thijssen (2010) heeft als middel gediend om inzicht te krijgen in de betekenis van cultureel erfgoed onder bezoekers en bewoners in IJsseldelta

Tijdens het analyseren van de verworven informatie is gebruik gemaakt van het programma SPSS. Doormiddel van dit programma kwamen statistische cijfers naar voren die bruikbaar zijn geweest tijdens het analyseren.

Analyse van de onderzoeksresultaten

Op basis van de resultaten uit het onderzoek is gebleken dat cultureel erfgoed op dit moment veel betekent voor de bezoekers en bewoners in de regio IJsseldelta. Door deze betekenis onder de bewoners en bezoekers vast te houden en te optimaliseren kan het cultuurtoerisme binnen de IJsseldelta worden vergroot. Hiervoor dient de Provincie Overijssel met het GOBT en samen met de leisureketen en de lokale ondernemers wel actie te ondernemen doormiddel van het opstellen van een concreet actieplan met betrekking tot het bevorderen van het cultuurtoerisme in de IJsseldelta. Hierbij moet het behoud van het unieke karakter van de regio IJsseldelta een prominente rol spelen. Uit het onderzoek is namelijk gebleken dat bezoekers en bewoners de regio waarderen om haar unieke karakter. Vooral de natuurlijke omgeving speelt hierin een grote rol.

Aanbevelingen

Om duidelijk te krijgen op welke manier cultureel erfgoed binnen de IJsseldelta in de toekomst kan bijdragen aan een groei van het aantal bezoekers die langer blijven, meer geld uitgeven en terugkomen dient er een vervolgonderzoek plaats te vinden waarbij de focus komt te liggen op de aanbodkant van het culturele erfgoed binnen de regio IJsseldelta. Belangrijk binnen het vervolgonderzoek is het in kaart brengen van de visies van diverse belanghebbende partijen met betrekking tot het vergroten van het cultuurtoerisme binnen de IJsseldelta.

Literatuurlijst

Burns, A. & Bush, R. (2006). *Principes van marktonderzoek: Toepassingen met SPSS*. Benelux: Pearson Education.

Lane, M (2003). *Dancing with Visitors – Why Tourism Strategies can Never be the Same*. Gevonden op 6 maart 2011 op het internet: <http://www.insights.org.uk/articleitem.aspx?title=Dancing+with+Visitors+-+Why+Tourism+Strategies+can+Never+be+the+Same#The%20Visitor%20Journey%20Model:%20tourism's%20new%20management%20tool>

Munsters, W. (2007). *Cultuurtoerisme*. Antwerpen/Apeldoorn: Garant.

Richards, G. (2007). *Cultural Tourism: Global and Local perspectives*. New York: The Haworth Hospitality Press.

Schreuder Peters, R. (2005). *Methoden & technieken van onderzoek: Principes en praktijk*. Den Haag: Sdu Uitgevers bv.

Thijssen, T. (2010). *De toekomst van Hospitality business: Van verkopen van goederen en diensten naar het winstgevend toeristen van de gastbeleving*. Gevonden op 3 maart 2011 op het internet: http://www.saxionoverijsselwerkt.nl/static/filebank/1d84feebe1f81afa480e28d75504bac3/sax_kcbd_rede_thomasthijssen_051110.pdf

Unesco World Heritage Centre (2011). *World Heritage*. Gevonden op 26 februari 2011 op het internet: <http://whc.unesco.org/en/about/>